

Acer platanoides FK PERNILLA E - skogslönn E

- svensk skogslönn med förbättrad kronuppbyggnad

KORT VÄXTBESKRIVNING

Härdighet: Zon 1-4
Växtsätt: Stort träd med högvuxen sluten form. Höjd 15-20 m, bredd 8-10 m. *)
Ståndort: Sol-halvskugga
E-merit: Härdig, svensk frökälla. Förbättrad kronbildning och enhetlighet jämfört med FK ULTUNA.
Övrigt: Park- och alléträd. Tål kraftig beskärning. Trivs ej på lerjord.
Ursprung: Utvald av Tomas Lagerström, Projekt Svenska Frökällor, SLU, från en isolerad fröplantage där träden har selekterats fram från ett stort försök.

*) Storleksjämförelse med andra E-märkta *Acer platanoides* – se nederst.

UTFÖRLIG VÄXTBESKRIVNING

Bakgrund

En del av de sorter och frökällor av skogslönn som marknadsförs i Sverige är anpassade till andra klimatområden än våra. Detta ger bland annat problem med för sen invintring som i sin tur kan ge frostsador. Frökällan ULTUNA valdes ut i början av 90-talet av Projekt Svenska Frökällor, SLU/Ultuna, främst för sin goda härdighet. Inom samma projekt har man senare tagit fram FK PERNILLA som är en vidareutveckling och som ger ytterligare större enhetlighet och mer välväxta träd.

Ursprung

Fk PERNILLA är en isolerad fröplantage i Uppsalaregionen. Plantagen består av 25 kloner. De är selekterade ur två större populationer med ursprung i Stenshuvud i sydöstra Skåne respektive Sparreholm i Sörmland. Urvalskriterier vid val av frökällor och vid den senare selektionen var dels invintring i tid och säker härdighet, dels att hitta en välvuxen kronform där huvudstammen dominerar över sidogrenarna.

Beskrivning

Skogslönnen är ett stort och praktfullt träd med bred och rundad krona. Den blommar med små, gröngula blommor i tätta, kvastlika samlingar strax innan bladen slår ut. Blomningen är både vacker och väldoftande, och dessutom en viktig näringskälla för bin. Bladen är handflikiga och får lysande höstfärger i rött, orange och gult. Färgerna är mer intensiva i mellersta och norra delarna av Sverige än i Sydsverige.

Frökällan PERNILLA är anpassad till och avmognar i takt med svenskt klimat. Den är härdig i zon 1-4.

Fk PERNILLA är enhetlig och etableringssäker. Träden har en högvuxen, sluten kronform och blir i de flesta miljöer 15-20 m höga och 8-10 m breda. De kraftiga grenarna tål vind- och snöbelastning.

FK PERNILLA har jämfört med fk ULTUNA en betydligt större jämnhet. Den har en bättre kronbildningsförmåga och är en överlägsen typ för trädproduktion. Stammen är mer uttalat genomgående och förgreningen är bättre. Grenarna har dessutom en jämnare fördelning i kronan vilket ger mer samlade kronor. Tillsammans gör detta att beskärningsbehovet är mindre - träden sköter sig mer själva.

Användning

Skogslönn är vacker i alléer, i parker, på kyrkogårdar och i stadsmiljö där utrymme finns. Det är ett träd som till stor del kan fylla tomrummet efter alm och ask i landsändar där dessa inte längre används på grund av sjukdomsangrepp.

Ståndort

Skogslönnen utvecklas bäst i sol till halvskugga. Den växer bra på de flesta jordar som inte är extremt torra eller blöta. Skogslönn är dock mycket känslig för täta, kompakterade och dåligt dränerade jordar. Vid sådana markförhållanden är frostsador i form av skadade grenar och stamsprickor vanliga.

Den är också mycket känslig för djup plantering. För säker etablering bör barrotade träd inte användas vid stamomfång 14-16 och större.

Jordvolym

Vid plantering av träd är det vanligt att alltför liten omsorg ägnas rotsystemens behov av utrymme. Olika miljöer är i det här avseendet olika krävande när det gäller lösningar. Tänk därför igenom i varje enskilt fall hur trädets behov av vatten kan tillgodoses.

Beskärning

Beskärningsbehovet beror på vilket syfte man har och på hur stora träden är. Stora träd är beskurna och formade i plantskolan så att det inte är mycket mer som behöver göras. Träd med stamomfång 16-18 eller större har litet beskärningsbehov. Beroende på användningsområde kan det vara aktuellt att glesa kronan något vartannat till vart tredje år tills stamomfånget blivit 20-25. I skötselintensiva miljöer behövs inte denna beskärning.

Mindre träd kan behöva krongallras och stammas upp till önskad stamhöjd.

Det är viktigt att bevaka att trädet kommer igång på växtplatsen inom två år. I annat fall måste man vidta åtgärder för att sätta igång tillväxten. I första hand handlar det om gödsling och vattning. I andra hand om beskärning.

Lönnar hör till de växter som blöder vid beskärning på våren. De ska därför beskäras i juli, augusti eller september, de tål kraftig beskärning.

Årlig tillväxt

Vid normala förhållanden och efter etablering på växtplatsen är den årliga tillväxten 40-60 cm.

Källor

Tomas Lagerström, SLU/Ultuna
Producenter av träd inom E-gruppen

E-märkta skogslönnar – rangordning efter trädstorlek

2021-02-11/E-planta ek. förening

Trädens tillväxtutveckling påverkas mycket av hur de står. Soligt öppet och stora avstånd ger mer låga bredkroniga träd och tät plantering ger smalare och betydligt högre träd och dessutom snabb höjdtutveckling. Även torr eller fuktig växtplats påverkar utvecklingen.

Acer platanoides FK ULTUNA E

Zon 1-4(5). Höjd 15-20 m, bredd 10-14 m.

Den första E-märkta skogslönnen i E-systemet, har varit med sedan starten 1990. Stort och brett träd med tät rundad krona med sluten form.

Acer platanoides RESIDENS® E ('Ep Acere')

Zon 1-5(6). Höjd 15-20 m, bredd 8-12 m.

En klon av skogslönn för användning i Norrland, utvald i Umeå. Bra kronbyggnad med tät rundad krona med dominant huvudstam. Motsvarar FK ULTUNA i storlek men är hårdigare.

Acer platanoides FK PERNILLA E

Zon 1-4. Höjd 15-20 m, bredd 8-10 m.

Efter FK ULTUNA E har Projekt Svenska Frökällor tagit fram en förbättrad frökälla med bättre kronbyggnad och ytterligare ökad enhetlighet.

Acer platanoides PARAD® E ('Ep Acepa'^{PBR})

Zon 1-4(5). Höjd 15-20 m, bredd 5-8 m.

Ur FK PERNILLA har en klon valts ut efter ett omfattande klonförsök på flera platser, den har fått namnet PARAD. PARAD har en klon med en mer kompakt och smal krona än samtliga ovan nämnda lönnar - FK ULTUNA, FK PERNILLA och RESIDENS. Om man jämför med andra sorter på marknaden så ligger bredden mellan Farlake´s Green och Olmstead.

Acer platanoides TRUMF E

Zon 1-4(5). Sluthöjd 8-10 m, bredd 3-4 m.

Klon utvald från en plantering i Gävle där den stått sedan 1940-talet. Sorten bildar träd med reducerad tillväxt och kompakt krona redan i ungdomen. Utvecklas sedan långsamt på höjden och får en brett pelarformad högbyggd och tät krona.

Acer platanoides RAKET® E ('Ep Acera'^{PBR}) - försäljning inför hösten 2021

Zon 1-4(5). Ca 15-20 m, bredd 1,5-2 m

Hittad på Billbäcks Plantskola i en odling av FK ULTUNA E. Sorten har ett mycket smalt växtsätt, betydligt smalare än t ex Columnare 1,2,3 från Tyskland och är utmärkt som formträd. Slutlig höjd är inte känd, men ev 15-20 m. Då moderträdet var 8 m högt, hade det en kron diameter på ca 60 cm och stamomfång 20-25. Efter etablering på växtplatsen uppskattas den årliga tillväxten 40-60 cm.